

Hemelloos

Er was geen lucht boven ons dorp. Daarom trokken we naar de stad om naar de maan en naar de vogels te kijken, aan de andere kant van de rivier. De stadsbewoners stelden onze aanwezigheid niet op prijs, maar ze deden geen poging om ons te stoppen. Op één van de bergen waar de bakstenen kerk stond, hadden ze zelfs een observatieplatform gebouwd. Vermits ze ons om een of andere reden aanzagen voor drinkebroers, hadden ze naast banken en een betaaltelescoop, een kleine herberg gebouwd bij het oberservatiedek, en ook een politiepost.

Ik kon de stadsmensen begrijpen. Ze hadden sterk geleden onder de woede en afgunst voor nieuwkomers. En al was het beledigend dat ze ons als indringers beschouwden – wij hun dichtste burens en ook stadsmensen – , we konden hen begrijpen. En per slot van rekening begrepen ze ons. Ze dreven ons niet weg. Het maakt niet uit wat ze op hun websites schreven, ze joegen ons niet weg.

Iedereen verstond, als ze eerlijk waren, dat het niet onze fout was dat we zonder lucht gebleven waren. Integendeel, het was een grote eer voor ons, in zekere zin. De maarschalken van de vier coalities kozen onze lucht voor hun beslissende strijd omdat de hemel boven ons dorp de beste was van de wereld: kalm en wolkenloos. De zon vloeiende door onze lucht als een brede, vredige rivier. Ik herinner ze me goed, de zon en de lucht. De maarschalken vonden deze plaats ideaal voor de finale slag. Dit verraste niet. Dit was toen alle legers in de lucht vervoerd werden, en hier waren geen wolken, was geen turbulentie. Het was perfect.

Dit was de eerste niet-lineaire oorlog. In de primitieve oorlogen van de negentiende, twintigste, en andere middeleeuwen, werd het gevecht gewoonlijk tussen twee kampen gevoerd: twee naties of twee tijdelijke allianties. Maar nu kwamen vier coalities in botsing, en het ging niet om twee tegen twee, of drie tegen een. Het was allen tegen allen.

En om wat voor coalities ging het! Niet zoals de vroegere. Zelden kwam een staat de coalitie intact binnen. Wat gebeurde, was dat enkele provincies één kant kozen, sommige kozen de andere, en een individuele stad, of generatie, of geslacht, of beroepsvereniging van dezelfde staat kozen een derde. En dan konden ze van plaats verwisselen, naar om het even welk kamp overlopen, soms tijdens het gevecht.

Zij die in conflict waren, hadden verschillende agenda's. Ieder had bij wijze van spreken de zijne: stukken territorium in beslag nemen; een nieuwe godsdienst met geweld opleggen; hogere ratings of rentevoeten; nieuwe militaire stralen en luchtschepen testen; het finale verbod om mensen in te delen in mannen en vrouwen vermits seksuele differentiatie de eenheid van de natie ondermijnt; enz.

De oprechte bevelhebbers van het verleden streefden de overwinning na. Nu handelden ze niet zo dwaas. Sommigen bleven natuurlijk nog de oude gewoonten trouw en probeerden uit de archieven oude slogans op te diepen zoals de overwinning behoort ons toe.

Dat werkte op sommige plaatsen, maar fundamenteel werd oorlog nu begrepen als een proces, meer bepaald, deel van een proces, zijn acute fase, maar misschien niet de belangrijkste.

Sommige volkeren gingen uitdrukkelijk de oorlog in om verslagen te worden. Ze waren geïnspireerd door de bloei van Duitsland en Frankrijk na hun zware nederlaag in de Tweede Wereldoorlog. Het bleek niet eenvoudiger te zijn zo'n nederlaag te ondergaan dan een overwinning te behalen. Vastberadenheid, opoffering en de buitengewone uitoefening van alle krachten waren vereist, en, bovendien, flexibiliteit, koelbloedigheid, en bekwaamheid om met voordeel de eigen lafheid en zwakte te beheren.

Maar dit alles werd gerealiseerd en geanalyseerd door historici en economen. Toen was het enkel oorlog, Wereldoorlog V, en tamelijk verschrikkelijk. Ik was zes jaar oud. We waren allen zes of nog jonger, allen die vandaag deel uitmaken van de maatschappij, die nu dertig jaar oud zijn. We herinneren ons hoe uit de vier hoeken van onze hemel de vier grote armada's neerschoten. Dit waren geen razende, krijgende

en huilende luchttoestellen van het oude soort, zoals we ze zagen in de videoarchieven. Voor de eerste keer werd de nieuwste, absoluut stille technologie gebruikt, met een soort onzichtbare systemen van complete geluidsreductie.

Honderdduizenden vliegtuigen, helikopters en raketten vernietigden mekaar de hele dag door in een grafstille. Zelfs als ze vielen waren ze stil. Soms schreeuwden stervende piloten het uit, maar toch zelden, vermits de meeste machines geen piloot aan boord hadden.

En in die tijd werden automatische machines snel overal in gebruik genomen, en dit niet alleen voor het vervoer. Men introduceerde hotels zonder staff, winkels zonder verkopers, instellingen zonder leraars, financiële en industriële bedrijven zonder directeurs. Zelfs een paar regeringen “zonder piloot” werden op de been gebracht ten gevolge van democratische revoluties. Zo waren vliegtuigen niets noemenswaardig.

Het resultaat was dat niemand schreeuwde terwijl hij neerstortte op de daken, bruggen en monumenten. Het enige geluid was het kraken en knetteren van onze huizen terwijl ze vernield werden onder een regen van vallend puin. En het ging niet luid. De systemen van klankreductie waren doeltreffend over het ganse oppervlak van het slagveld.

Onze ouders probeerden ons in de stad te laten schuilen. Boven de stad was de hemel helder, maar de stadsbewoners sloten de stad. Onze ouders riepen om hulp van op de oever van de rivier. Ze smeekten hen om ten minste de kinderen op te nemen, ten minste de jongeren beneden de tien, of zeven, of drie jaar. Of zij jonger dan een jaar oud. Of enkel de meisjes. Enzovoort. De stadsbewoners openden de stad niet, en wij, kinderen, konden hen begrijpen. We begrepen onze ouders ook, natuurlijk, de mijne meegerekend.

Mijn vader zei: zij zullen ons niet binnenlaten. We moeten ons ingraven. We groeven in het zand van de oever in een minuut tijd, leek het. Iedereen deed het, zelfs de diksten en de oudsten. Mensen kennen zichzelf nauwelijks. Het kan vreemd lijken, maar we zijn in feite veel behendiger en intelligenter dan aardwormen. Eén detail: het was winter. Het vroom. Het zand was hard.

Mama en papa groeven zich in samen met mij. Ze voelden warm en zacht. Papa, een moedige en knappe man, had wat van mijn favoriete snoep van thuis mee, een volle zak. En mama kocht mijn draagbare spelcomputer. Daarmee was ik gelukkig en verveelde ik me niet in ons hol. Zo ging de tijd voor mij heerlijk voorbij. Naar de avond toe viel de staart van een vliegtuig op ons neer.

Het gevechtsvliegtuig van de Noorderlijke coalitie was superlicht, grotendeels vervaardigd uit gewichtloze materialen. Zelfs al viel een van deze vliegtuigen volledig op ons neer, het had ons geen ernstige schade berokkend. En papa had ons behoorlijk diep ingraven.

De plaats waar we verborgen waren, trok de staart van nog een ander vliegtuig aan. Jammer genoeg was het een aanvalsvliegtuig van de Zuidelijke Liga, een ouder vliegtuig, tamelijk stil, maar zwaar. Onze kuil was diep, maar niet even diep als de staart van het vliegtuig zwaar was. Het zand boven ons was vast bevroren, maar toch was het zand, geen beton, geen staal, niet de sluier van Onze Lieve Vrouw: zand. En zand is geen staal. Ik heb dit toen goed geleerd, eens en voor altijd. En tot op de dag van vandaag mag je mij in het midden van de nacht wekken en vragen: is zand staal of niet? Ik zal antwoorden: Nee! Snel, zonder een minuut te nemen om na te denken, zonder twijfel. Nee.

Ik lag tussen mama en papa en hoorde de klap niet. Het is mogelijk dat papa een of ander kwakend geluid heeft gemaakt toen het ongemeen gewicht hem verpletterde, ofwel vloekte hij grof. Ooit had hij tegenover mij eens zoiets uitgeschreeuwd en had me doen schrikken.

Het is mogelijk dat mijn moeder ook een soort klank uitbracht, maar niet noodzakelijk. Ik ben er niet zeker van of ze ook maar de tijd had om schuldig te glimlachen, zoals ze telkens deed als er iets onaangenaams gebeurde voor papa of voor mij. Ik hoop dat het niet pijnlijk is geweest.

Ze werden gedood. Ik niet. De dood omstrengelde hun lichamen maar bereikte het mijne niet. Mijn hersenen waren alleen maar geraakt door zijn zwarte en verstikkende aanwezigheid. Iets kookte weg uit mijn brein en verdampte: de derde dimensie, hoogte.

Toen men me 's morgens uitgroef, door en door onderkoeld omdat mijn ouders vlug vervroren en tot zand geworden waren, zag ik een tweedimensionale wereld, eindeloos in lengte en breedte, maar zonder hoogte. Zonder hemel. Waar is die, vroeg ik? Die is heus daar, antwoordden ze. Ik zie die niet, zie die niet! Ik werd bang.

Ze gaven mij een behandeling, maar ze genazen me niet. Dit soort ernstige kneuzing kan men niet genezen. De staart van het gevechtsvliegtuig had mijn bewustzijn verpletterd tot een pannenkoek. Het werd plat en simpel. Wat zie ik op de plaats van de hemel boven ons dorp? Niets. Hoe ziet het er uit? Waarop lijkt het? Het ziet eruit als niets, het lijkt op niets. Het is niet dat het niet mededeelbaar is, niet uit te drukken. Daar is niets van. Er is juist niets.

Na de oorlog waren er ongeveer vijftig andere verminkten zoals ik. Elk van ons, de tweedimensionelen, bleken dezelfde leeftijd te hebben. Waarom? Niemand wist het. De wetenschappers van de stad spitten een tijdje in ons bewustzijn rond. Ze schreven enkele verhandelingen. Ze sleurden ons mee naar symposia en talk shows. Verscheidene stichtingen werden voor ons opgericht. Het was bij wet verboden ons uit te lachen. Ze bouwden voor ons een observatieplatform en een liefdadigheidsinstelling. Dan geraakten we uit de mode en ze vergaten alles over ons.

Als het enkel was dat we de hemel boven ons dorp niet zagen, dan zou dit niets zijn, maar onze diepste gedachten verloren het begrip hoogte. We werden tweedimensionaal. We verstonden enkel "ja" en "nee", enkel "zwart" en "wit". Er was geen ambiguïteit, er waren geen tussenschakeringen, geen reddende kwaliteiten. We wisten niet hoe te liegen.

We verstonden alles letterlijk, en dit betekende dat we absoluut ongeschikt waren voor het leven, hulpeloos. We vereisten voortdurende zorg, maar ze lieten ons in de steek. Ze wilden ons niet laten werken. Ze wilden ons geen invaliditeitspensioen geven. Velen onder ons verslechterden, vielen en vergingen. Wij die overbleven organiseerden onszelf om boven water te blijven, om onszelf samen te redden of samen tenonder te gaan.

We stichtten de Maatschappij en bereidden een oproer voor van de eenvoudigen, de tweedimensionalen tegen de gecompliceerden en sluwen, tegen diegenen die niet "ja" of "nee" antwoorden, die niet zeggen "wit" of "zwart", die een zeker derde woord kennen, veel, veel derde woorden, leeg, misleidend, die de weg ingewikkeld maken, die de waarheid verduisteren. In deze schaduwen en spinnenwebben, in deze valse complexiteiten, verbergen en vermenigvuldigen zich alle schurkerijen van de wereld. Ze zijn het Huis van Satan. Het is daar dat ze bommen en geld maken en zeggen: "Hier is geld voor het goed van de eerlijke; hier zijn bommen voor de verdediging van de liefde."

Morgen zullen we komen. We zullen overwinnen of vergaan. Er is geen derde weg.

Natan Dubovits

Simon Davenport
Noumenal Menagerie
29.01.2015 - 28.02.2015

With additional works from: Peter Coffin, Cerith Wyn Evans, Robert Filby, Salome Ghazanfari, Lawrence Leaman, Joseph Murray, Berry Patten, Emily Shinada, Hayley Silverman & Tristan Stevens.